

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ จำนวน 12 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่มีข้อมูลปรากฏในบริษัทจดทะเบียน กลุ่มการแพทย์ ณ ปี พ.ศ. 2546 และ 2547 ได้แก่

1. บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ BGH
2. บริษัท เชียงใหม่ธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ LNH
3. บริษัท โรงพยาบาลกรุงธน จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ KDH
4. บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ NTV
5. บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ BH
6. บริษัท โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ M-CHAI
7. บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ RAM
8. บริษัท โรงพยาบาลวัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ NEW
9. บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ VIBHA
10. บริษัท โรงพยาบาลเอกชล จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ AHC
11. บริษัท สิกรินทร์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ SKR
12. บริษัท สมิตีเวช จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อ SVH

วิธีการศึกษา โดยการตรวจสอบข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน และเปรียบเทียบกับ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 ตามประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่

1. การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
2. การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. การกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

โดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นอัตราร้อยละ ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบทำให้ทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มการแพทย์ และจากผลการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งนักลงทุน นักวิเคราะห์งบการเงิน นักบัญชี ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไปได้

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลจากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เรื่องการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ จำนวน 12 บริษัท พบว่า บมจ.โรงพยาบาลมหาชัย เปิดเผยข้อมูล เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมากที่สุด เปิดเผยทั้งหมด 5 รายการคิดเป็นร้อยละ 71.43 รองลงมา ได้แก่ BGH LNH BH RAM และ VIBHA เปิดเผยข้อมูล เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในระดับที่เท่ากัน แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียดรายการที่เปิดเผย และพบว่ามี 1 บริษัท คือ บมจ.นนทเวช ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ในประเด็นย่อย ซึ่งได้แก่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ผู้บริหาร กรรมการ พนักงาน และครอบครัว บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และอัตราถือหุ้น พบว่า มีการเปิดเรื่อง อัตราถือหุ้น มากที่สุด เปิดเผยทั้งสิ้น 9 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งอัตราการถือหุ้นนั้นจะบอกถึงระดับความสัมพันธ์ว่าบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับบริษัทมีความสัมพันธ์กับบริษัทมากน้อยเพียงใด ส่วนบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่มีการเปิดเผยมากที่สุด ก็คือ บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีการเปิดเผยทั้งสิ้น 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ บริษัทย่อย มีการเปิดเผยทั้งสิ้น 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 58.33 ประเด็นที่ไม่มีการเปิดเผย คือ บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญ

ในส่วนของรูปแบบการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า 5 บริษัท ได้แก่ BGH M-CHAI RAM VIBHA และ SVH จะแยกแสดงตารางแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บมจ.โรงพยาบาลวัฒนาการแพทย์ จะเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ในตารางที่แสดงรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่แยกแสดงตารางต่างหาก

บมจ.โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ และ บมจ.ศิริรินทร์ จะไม่แยกแสดงตาราง แต่สามารถทราบการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ได้จากตารางอื่น

บมจ.โรงพยาบาลกรุงธน แสดงการเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในรูปแบบการบรรยาย

บมจ.เชียงใหม่ธุรกิจการแพทย์ และ บมจ.โรงพยาบาลเอกชล จะไม่มีการแสดงรายละเอียดของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน แต่จะมีการบรรยายว่า “...บุคคลและกิจการเหล่านี้เกี่ยวข้องกัน โดยกรรมมีผู้ถือหุ้นและ/หรือผู้บริหารร่วมกัน”

2. การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลจากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เรื่องการเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ จำนวน 12 บริษัท พบว่า บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลที่ครบทุกรายการ คือ เปิดเผยประเด็นย่อยทั้งสิ้น 6 รายการ (สินทรัพย์ระหว่างกัน หนี้สินระหว่างกัน เงินลงทุนระหว่างกัน รายได้ระหว่างกัน ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน และภาระผูกพันระหว่างกัน) มีจำนวน 4 บริษัท ได้แก่ BGH BH VIBHA และ SVH และ พบว่ามี 1 บริษัท คือ บมจ.โรงพยาบาลนนทเวช ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล เรื่องเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ในประเด็นย่อย ซึ่งได้แก่ สินทรัพย์ระหว่างกัน หนี้สินระหว่างกัน เงินลงทุนระหว่างกัน รายได้ระหว่างกัน ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน และภาระผูกพันระหว่างกัน พบว่ามีการเปิดเผยในเรื่องค่าใช้จ่ายระหว่างกัน มากที่สุด คือ เปิดเผยทั้งสิ้น 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.67 ประเด็นที่เปิดเผยน้อยที่สุด คือ ภาระผูกพันระหว่างกัน เปิดเผยทั้งสิ้น 4 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 33.33

ในเรื่องรูปแบบการเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า BGH BH RAM และ SVH จะแสดงรายการบัญชีระหว่างกันและกลุ่มกิจการที่เกี่ยวข้อง แต่จะไม่ระบุชื่อของบริษัทที่เกี่ยวข้อง

KDH NEW VIBHA และ SKR จะแสดงรายการบัญชีระหว่างกัน พร้อมระบุชื่อของบริษัทที่เกี่ยวข้องตามรายการบัญชีระหว่างกันที่เกิดขึ้น

บมจ.โรงพยาบาลมหาชัย แสดงรายการบัญชีสินทรัพย์ระหว่างกัน หนี้สินระหว่างกัน และเงินลงทุนระหว่างกัน ระบุว่ารายการดังกล่าวเกิดจากบุคคลหรือกิจการใด แต่การแสดงผลรายการ

บัญชีรายไ้ระหว่างกัน และค่าใช้จ่ายระหว่างกัน มิได้ระบุว่ารายการระหว่างกันดังกล่าวเกิดจากกิจการใด

บมจ.เชียงใหม่ธุรกิจการแพทย์ มีรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน 2 รายการ คือ ค่าตอบแทนกรรมการ และเงินลงทุนระหว่างกัน จะแยกแสดงตารางรายการบัญชีเงินลงทุนระหว่างกันในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้ออื่น

บมจ.โรงพยาบาลเอกชล มีรายการระหว่างกันที่แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงินเรื่องรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง เพียงรายการเดียว คือ ค่าตอบแทนกรรมการ

3. การกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ผลจากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เรื่องการกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ จำนวน 12 บริษัท พบว่า บมจ.โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ เปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมากที่สุด

ส่วน LNH NTV และ AHC ไม่มีการเปิดเผยการกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของประเด็นย่อย ได้แก่ ราคาภายนอก/ราคาตลาด ราคาขายต่อ ราคาทุนบวกกำไรส่วนเพิ่ม ไม่คิดราคา ราคาที่ตกลงกันตามสัญญา ราคาทุน/ตามอัตรากอเบี้ย และราคาอื่นๆ พบว่า บริษัทที่ศึกษา เปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาที่เป็นราคาที่ตกลงกันตามสัญญามากที่สุดเปิดเผยทั้งสิ้น 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 66.67 สำหรับราคาที่ไม่มีการเปิดเผย คือ ราคาขายต่อ

ในเรื่องรูปแบบการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า BGH และ SVH จะเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาโดยการบรรยายไว้ก่อนการแสดงผลรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

KDH BH NEW และ SKR จะแสดงนโยบายการกำหนดราคาไว้ร่วมกับตารางแสดงผลรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บมจ.โรงพยาบาลมหาชัย และ บมจ.วิภาวดี จะแยกแสดงตารางนโยบายการกำหนดราคาไว้ก่อนการแสดงผลรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ จำนวน 12 บริษัท พบว่ามี 1 บริษัท คือ บมจ.โรงพยาบาลนนทเวช ไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน สำหรับบริษัทกลุ่มการแพทย์ที่เหลืออีก 11 บริษัท มีการแสดงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ต่างกัน ทั้งนี้ ความแตกต่างของการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนั้นมีส่วนขึ้นอยู่กับสำนักงานที่ตรวจสอบบัญชีของบริษัทด้วย โดย BGH และ VIBHA มีบริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด เป็นผู้สอบบัญชี ส่วน KDH และ BH มีบริษัท เอ็นส์ แอนด์ ยังส์ จำกัด เป็นผู้สอบบัญชี ทำให้การแสดงรายการบัญชีของบริษัทดังกล่าวเป็นไปแนวทางที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้บริษัทที่ตรวจสอบบัญชีทั้ง 2 แห่งถือเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่ได้รับรองคุณภาพในด้านการตรวจสอบบัญชี การแสดงรายการจึงคล้ายคลึงกันในระดับหลัก เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

สำหรับ บมจ.โรงพยาบาลนนทเวช ที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนั้น ไม่ระบุว่าสำนักงานใดเป็นผู้ตรวจสอบ แต่ระบุเพียงชื่อผู้ตรวจสอบเท่านั้น ซึ่งการที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน แต่อาจมีการเปิดเผยไว้ที่เอกสารอื่น หรืออาจไม่มีการเปิดเผยไว้ หรืออาจไม่มีรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องก็ได้

นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมาก รายละเอียดการเปิดเผยก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ดังเช่น การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนั้น บริษัทที่มีการเปิดเผยครบทุกรายการ หรือเปิดเผย ในอัตราร้อยละ 100 จะเป็นบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 500,000,000 บาททั้งสิ้น

ปัญหาที่พบ คือ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท จะไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากรูปแบบในการเสนอข้อมูลดังกล่าวมีความแตกต่างกัน เช่น บางบริษัทเปิดเผยรายการระหว่างกันทุกรายการไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อเดียวกัน แต่อีกบางบริษัทเปิดเผยรายการระหว่างกันเฉพาะรายการระหว่างกันบางรายการ ส่วนรายการระหว่างกันอื่นก็จะแสดงแยกไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้ออื่น เป็นต้น ซึ่งการแสดงรูปแบบที่แตกต่างกันดังกล่าวทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่ได้รับความสะดวก เพราะอาจทำให้พลาดการเปรียบเทียบในบางรายการที่ผู้ใช้งบการเงินคิดว่าบริษัทมิได้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ทั้งๆ ที่การเปิดเผยข้อมูลอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้ออื่น

ผลการศึกษากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ ในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของ อรทัย ทรายมูล ในเรื่องแนวปฏิบัติและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีสำนักงานตรวจสอบบัญชีเดียวกัน จะมีแนวปฏิบัติและการเปิดเผยข้อมูลที่คล้ายคลึงและสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ผู้ศึกษาได้ศึกษาจำกัดเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มการแพทย์ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ราคาหุ้นปิดเฉลี่ยสูงกว่ามูลค่าหุ้นเปิดเฉลี่ย และเป็นกลุ่มที่ราคาหุ้นมักไม่ผันตามสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ทำให้กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีผู้ลงทุนที่ชอบถือหุ้นที่ไม่แกว่งตัวมักให้ความสนใจ โดยการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปีของบริษัท แล้วนำข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงินดังกล่าวมาเปรียบเทียบตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

เนื่องจาก การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาทำการศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการขยายผลการศึกษาไปยังกลุ่มธุรกิจอื่นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเปรียบเทียบทุกกลุ่มธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรืออาจทำการเปรียบเทียบโดยแยกตามขนาดของธุรกิจที่ศึกษา เป็นต้น